

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НОВОМ САДУ
Гж2. 141/17
22.03.2017. године
Нови Сад

У ИМЕ НАРОДА

Апелациони суд у Новом Саду, у већу за решавање спорова из породичних односа, састављеном од судија Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Радославе Мађаров и Наде Бачкалић, чланова већа, у парници тужиоца **АА** из ..., кога заступа пуномоћник Сувачар Санда, адвокат из Новог Сада, против тужене **ББ** из ..., тренутно у ..., коју заступа пуномоћник Чупић – Маљковић Сања, адвокат у Сремској Митровици, ради лишења родитељског права, одлучујући о жалби тужене против пресуде Основног суда у Новом Саду П2. 1159/2016 од 13.12.2016. године, у седници већа одржаној дана 22.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

Жалбу као неосновану **ОДБИЈА** и пресуду Основног суда у Новом Саду П2. 1159/2016 од 13.12.2016. године **ПОТВРЂУЈЕ**.

Одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом од 13.12.2016. године усвојен је тужбени захтев и одлучено да тужена **ББ** из ..., тренутно са боравиштем у ..., у потпуности се лишава родитељског права у односу на заједничко дете странака млт. **ВВ** која је рођена ... године у Обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 404.800,00 динара, у року од 15 дана под претњом извршења.

Против наведене пресуде благовремену жалбу изјавила је тужена **ББ**, наводећи да пресуду побија у целости, да жалбу подноси због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања

и погрешне примене материјалног права, те да предлаже да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтев.

Тужилац је у одговору на жалбу тужене предложио да се жалба као неоснована одбије и потврди првостепена пресуда. Уз одговор приложене су пресуде из парнице у којој је након закључења расправе у овом поступку донета другостепена пресуда и правноснажно измењена одлука о вршењу родитељског права, тако да је одлучено да тужилац самостално врши родитељско право према млт. ВВ и туженој наложена предаја детета. У одговору на жалбу тужилац је ставио опредељен захтев за накнаду трошкова жалбеног поступка за састав одговора на жалбу 33.000,00 динара и за таксу 1.900,00 динара.

Према одредби чл. 386 ст. 3 ЗПП (Службени Гласник РС бр.72/11 и 55/14) другостепени суд испитује првостепену пресуду у границама разлога наведених у жалби, пазећи по службеној дужности на битне повреде одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 1) до 3), 5), 7) и 9), као и на правилну примену материјалног права. Сагласно наведеном, овај суд је испитао првостепену пресуду и установио да нема битних повреда одредаба парничног поступка на које пази по службеној дужности и да је правилно примењено материјално право на утврђено чињенично стање у темељно спроведеном поступку који је покренут тужбом поднетом 30.12.2013. године.

Првостепени суд је потпуно и правилно утврдио све битне чињенице за одлуку о постављеном захтеву да се тужена у потпуности лиши родитељског права према ћерци млт. ВВ која је рођена ... године у ванбрачној заједници странака који су њени природни родитељи. За одлуку коју је донео, првостепени суд је навео разлоге о битним чињеницама непротивуречне садржини исправа, записника о исказима датим у поступку и изведеним доказима. Пресуда није захваћена недостацима због којих се не би могла испитати. Следствено изнетом, пресуда није захваћена битном повредом поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 12) ЗПП, на коју жалба у суштини указује.

Утврђење о чињеницама засновано је на ваљаној оцени доказа и резултата расправљања. Савесним коришћењем овлашћења да оцени доказну вредност изведених доказа и резултата целокупног поступка, суд поступа у складу са законом. Члан 8 ЗПП прописује да суд одлучује по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата целокупног поступка, које ће чињенице да узме као доказане. Управо тако је и поступио првостепени суд по овлашћењима која има као суд пред којим се докази непосредно изводе ради утврђења чињеничног стања релевантног за примену материјалног права. За чињенично стање утврђено до закључења главне расправе везује се и правноснажност пресуде, прописује одредба чл. 360 ст. 3 ЗПП. У спроведеном поступку, који је резултирао потпуно и правилно утврђеним чињеничним стањем, поступљено је у складу са расправним и начелом непосредности, прописаним у чл. 4 и чл. 5 ЗПП, без повреде других норми процесног права од утицаја на законитост донете одлуке.

Од покретања поступка до закључења главне расправе, током трогодишњег трајања поступка, странкама је омогућено коришћење правом на расправљање, укључујући право да пред судом усмено и непосредно дају своје исказе. Суд се определио да изведе доказ саслушањем странака и саслушао је тужиоца. Тужена својим држањем није омогућила суду да изведе доказ њеним саслушањем. У таквој ситуацији, поступљено је у складу са одредбом чл. 278 ст. 2 ЗПП која предвиђа да суд може да одлучи да се саслуша само једна странка, ако друга странка ускрати давање исказа или се не одазове позиву суда. Савесно коришћење овлашћења суда да оцени доказну вредност тужиочевог исказа и других изведених доказа, не даје основа сумњи у односу на уверење до којег је дошао суд пред којим су докази непосредно изведени.

Из изнетих разлога, другостепени суд прихвата чињенично стање утврђено првостепеном пресудом. Такође, прихвата и примену материјалног права засновану на одговарајућој регулативи Породичног закона.

Према утврђеним чињеницама, тужена ББ (рођена ... године) и тужилац АА (рођен ... године) живели су у ванбрачној заједници у ..., где је ... године рођена њихова ћерка млт. ВВ. Тужиоцу је млт. ВВ једино дете. Тужена има дете из претходне заједнице, сина са којим није одржавала односе.

Актуелно, тужена као доктор хемијских наука и универзитетски професор, живи и ради у Њена зарада омогућује висок ниво животног стандарда за њу и дете, млт. ВВ живи са туженом. Тужилац по занимању аутомеханичар, живи у ... у наслеђеном делу куће и приходе остварује радом у аутомеханичарској радионици.

У току трајања заједнице, на узрасту када је млт. ВВ имала навршене две године живота, тужена је шест месеци у ... години боравила у ... на специјалистичким студијама. Млт. ВВ је остала са тужиоцем који је водио бригу о њој. На том узрасту вишемесечне сепарације од мајке ради њеног стручног усавршавања, дете је на ваљан начин било збринато од стране оца и потом се без проблема привикло на мајку. Тужена је била запослена на радном месту доцента на Природно-математичком факултету у Након што је туженој престао радни однос на факултету у ..., она је са дететом преселила у ... у кућу своје мајке, у којој су део користиле за становање, а део издавале туристима. Тужена је приход остваривала и од издавања стана у ..., а хонораре као рецензент научних радова у научним часописима. Након пресељења актуелизовано је питање начина одржавања личних односа млт. ВВ са тужиоцем као родитељем са којим не живи. Мајка тужиоца је од најранијег узраста млт. ВВ била ангажована око ње. Близкост између млт. ВВ и бабе по оцу, као карактеристика односа из каквих дете има право да одржава личне односе и са тим сродником према чл. 61 ст. 5 Породичног Закона, представљала је ослонац за реализацију дететовог виђања са оцем након што је он отишао на рад у Пресудом Основног суда у Новом Саду у 2011. години одређено је да тужена самостално врши родитељско право према млт. ВВ и уређен је модел виђања детета са оцем, тако да се виђање одвија три викенда у току месеца по договору странака, као и две недеље непрекидно током летњег распуста и

утврђен износ издржавања за дете на терет оца. Тужилац је наставио да дете виђа долазећи сваког трећег викенда из Међутим, због насталих несугласица са туженом око виђања детета, тужилац је у 2012. години покренуо парницу ради измене одлуке о вршењу родитељског права. Тражио је да се млт. ВВ њему повери на самостално вршење родитељског права. Решењем о привременој мери од 12.02.2013. године одређено је да се лични контакти између тужиоца и млт. ВВ одвијају сваког другог викенда од петка у 18 до недеље у 17 часова, током августа месеца од 01. до 15. и током јануара од 01. до 15. у месецу, а тако да тужилац дете преузима на аутобуској станици у ... и на истом месту предаје у означеним терминима, као и да накнади трошкове аутобуског превоза за тужену и дете на релацији ... – ... и повратно. Реализација је текла тако да је мајка тужиоца преузимала дете и код ње дете боравило у ..., где је и тужилац долазио да оствари виђање са дететом. Јављале су се потешкоће са таквим начином виђања, јер се дешавало да је неизвесно да ли ће дете допутовати у ... када тужилац крене на пут из У три наврата млт. ВВ је боравила код тужиоца у У ... године са тужиоцем је провела 15 дана, али тужена није пристала да пошаље дететов пасош без којег није било могуће да тужилац реализује намеру да са млт. ВВ летује у

Тужена је у ... године обавештена да је прихваћена њена пријава за радно ангажовање као доцента на Департману за хемију Универзитета у Прихватила је понуду о ангажовању за период од ... године до ... године, уз услове који су детаљно утврђени. Виза је туженој издата ... године, а млт ВВ накнадно ... године, обе визе са периодом важења две године. О намери да у УАЕ поведе млт. ВВ тужена је обавестила Центар за социјални рад у Нишу и са млт. дететом отпутовала у године. На правно релевантан начин тужена није обавестила тужиоца о таквој својој намери. До сазнања о њеном и дететовом пресељењу, тужилац је дошао средином ... године преко Центра за социјални рад у Нишу.

Тужиоцу је ускраћено право да учествује у одлучивању о битним питањима која се тичу заједничког млт. детета, као што је питање промене места живљења дететовог, пресељењем у другу државу.

Породичним законом РС прописано је у чл. 78 ст. 3 да родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Одредба ст. 4 истог члана прописује да питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином веће вредности.

Тужилац је поднео кривичну пријаву против тужене 24.09 2013. године и кривичну пријаву против троје службених лица Центра за социјални рад у Нишу 02.10 2013. године. У поступку који се води против тужене као осумњичене за кривично дело одузимања млт. детета, Основни суд у Нишу дана 06.03.2015.

године донео је решење о одређивању притвора туженој у трајању од 30 дана, јер су постојале околности које су указивале на то да се тужена као осумњичена крије.

По договору постигнутом посредством адвоката странака, тужилац је ... године отпутовао у ... да би се видео са млт. ВВ. Међутим, тужена је избегавала да му то омогући. Свесно и упорно. Оглушила се о претходно дато обећање да ће истог дана кад допутује тужилац видети млт. ВВ. Није се обазирала на разлог тужиоцевог доласка и вишедневног боравка у хотелу у Неуспешни су били покушаји тужиоца одласком на адресу коју је имао као адресу становања тужене и до факултета на ком је тужена била ангажована, да пронађе тужену и оствари очекивање да се види са својим дететом и са дететом примерено време проведе. Тек непосредно пред тужиоцев повратак, тужена је у хотелу затражила да се позове тужилац и тада је тужилац видео млт. ВВ на свега десетак минута. И то, у присуству тужене која није дозволила да се тужилац са ћерком издвоји. То је био једини лични сусрет тужиоца са млт. ВВ од времена њеног пресељења у инострану државу, крајем ... године.

Контакти између млт. ВВ и тужиоца путем техничких уређаја, углавном коришћењем компјутерског програма „Skype“ и телефона, спорадично се успостављају. Тужилац и по више месеци није успевао да оствари чак ни такав контакта са млт. ВВ. У приликама њеног јављања, тужилац константно има утисак да је она под контролом нечијом док са њим разговара. Такав утисак има и његова мајка, која је у овом поступку саслушана као сведок. Тек у 2016. години учестали су контакти млт. ВВ и са тужиоцем и са његовом мајком. Млт. ВВ у разговорима терети оца и бабу да им она сада треба кад је велика, да желе да је одведу у рупу у ... (како назива кућу у којој тужилац живи), да тужилац не би бринуо о њој већ би је напустио, да је све поступке покренуо само да би од тужене добио новац за издржавање, да тужилац треба да повуче тужбе пред судом ако је воли и да би у том случају она и тужена дошле у Србију али да овако не могу јер би њену маму ухапсили.

Евидентно је млт. ВВ импутирана погрешна представа о мотивацији њеног оца и подобности да на ваљан начин врши родитељска права и дужности, преиспитаним путем одговарајућег вештачења. Према мишљењу вештака, на плану родитељског функционисања тужилац испољава изражену мотивисаност за бригу о млт. ВВ током чијег одрастања је учествовао у њеној нези, заштити и бризи о њој; заинтересован је да испуни развојне, социјалне и когнитивне потребе млт. ВВ; испољава постојану тежњу за одржавањем релације са дететом и према њој испољава емоционалну приврженост и афективну топлину; својствен му је неауторитативан васпитни стил и склоност конвенционалним техникама и методама васпитања; испољава снажну потиштеност јер нема контакте са својим дететом; у случају самосталног вршења родитељског права он би омогућио одржавање личних односа детета са мајком, препознаје значај и улогу мајке у васпитању детета, значајну подршку и помоћ има од своје мајке која је од најранијег узраста млт. ВВ била укључена у њено подизање. Дакле, на страни тужиоца стичу се елементи процене да је изворно мотивисан и способан да у пуном

капацитету оствари родитељску улогу и на одговарајући начин одговори комплексним потребама млт. ВВ, без ризика по њен правилан психофизички развој и адаптацију на промену средине. Вештачењем је разјашњено да је узраст од две године развојно психолошки далеко значајнији за дете него узраст од 8 односно 9 година, на ком се може очекивати да је детету потребно неко време да се адаптира на сваку промену средине. У виду се имало да млт. ВВ и на млађем узрасту није имала тешкоћа да се привикне на промене, почев од сепарације мајке одласком на вишемесечно стручно усавршавање када је ВВ имала две године, преко пресељења са мајком у ... и сепарације од оца и бабе са оцем, затим пресељења у УАЕ, па у Способност млт. ВВ да се адаптира на учестале промене, у питање није доведена. Поготово у виду имајући наводе изнете у жалби да је она здрава и интелигентна девојчица, да похађа други разред у приватној школи по интернационалним стандардима на енглеском језику и све оцене су јој одличне. Са таквом адаптилношћу и успешношћу у школовању на страном језику, за очекивати је да би савладати могла прелазак у систем школовања на матерњем или енглеском језику у држави домицила, без већих тешкоћа.

Тужена је из ... преселила у ..., заједно са дететом. Датум визе у пасошу је ... године. Датум са којим је адреса тужене у ... достављена суду је 15.03.2016. године. Опет тужиоца није консултовала о намери пресељена са дететом у другу државу. На тај начин, тужена је изнова тужиоца лишила права која му припадају, да одлучује о важним питањима за живот детета која поред пресељења, укључују и школовање, васпитавање и образовање.

У питање је доведен и начин вршења права из чл. 70 Породичног закона којим је поред осталог о васпитавању детета, прописано да родитељи имају право и дужност да дете усмеравају ка усвајању и поштовању вредности емоционалног, етичког и националног идентитета своје породице и друштва. Такође и права из чл. 71 ст. 2 истог закона којим је прописано да родитељи имају право да детету обезбеде образовање које је у складу са њиховим верским и етичким уверењима. Поврх свега, поступањем тужене ускраћено је право млт. детету и право тужиоцу на одржавање личних односа, које млт. детету припада по чл. 61, а родитељу са којим дете не живи припада по чл. 78 Породичног закона, као и по правноснажној судској одлуци због чијег је неизвршења тужена новчано кажњена 2014. године.

Корективни надзор над вршењем родитељског права који по чл. 80 Породичног закона обавља орган старатељства када доноси одлуке којима исправља родитеље у вршењу родитељског права, није могућ јер тужена није доступна за спровођење корективног надзора.

Тужена од промене боравишта у ... године, лично није доступна органима Републике Србије, како судским пред којима воде поступци тако и органима старатељства. Доступна није била ни за вештачење којем се није одазвала и поред настојања вештака да удовоље њеним прохтевима термина, што је суд такође ценио.

Поступање тужене према тужиоцу и органима власти у РС, не даје основа веровању да би испунила предложено да тужиоцу омогући виђање са млт. ћерком у држави у којој она борави, једном месечно о трошку тужене. Својим држањем тужена није уверила суд да предлоге ставља с поуздањем да ће их испунити.

Тужена не поступа у најбољем интересу детета. Не поштује права детета, ни права другог дететовог родитеља, већ обома права ускраћује. Дуговременско ускраћивање права на одржавање личних односа не остаје без последица.

Начелну одредбу о могућности да родитељ буде потпуно или делимично лишен родитељског права садржи чл. 65 ст. 2 Устава РС. Породични закон у чл. 81 предвиђа два основна разлога за потпуно лишење родитељског права. То су: злоупотреба права или грубо занемаривање дужности из садржине родитељског права. Злоупотреба родитељског права подразумева свесно и вољно понашање родитеља којим истрајава у емоционалном или другом виду атака на дете и добробит детета. Грубо занемаривање дужности из садржине родитељског права постоји кад родитељ спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи (чл. 81 ст. 3 тач. 3 ПЗ).

Тужена је одвођењем млт. ВВ без ослонаца у споразуму са тужиоцем, онемогућила одржавање личних односа млт. ВВ и тужиоца и није учинила ништа да се у измењеним околностима успоставе лични односи између детета и оца на начин који би био прихватљив у постојећим приликама. Напротив, спречила је да млт. ВВ проведе са тужиоцем дане његовог боравка у Ограничила је њихов сусрет на само десетак минута у хотелу и својим присуством. Надаље, употреба детета да убеђује оца да одустане од захтева у судским поступцима и у том правцу да врши притисак на бабу по оцу, представља злоупотребу детета. Емоционална злоупотреба су и поступци којима се млт. ВВ застрашује импутираним садржајем да ће живети у бедним условима у дому оца у земљи порекла. Тужена са неупитним утицајем на дете, настоји да анулира последице произишле из аката које је својевољно предузимала. При том, тужена није водила рачуна о најбољем интересу млт. детета, јер најбољи интерес укључује да се природне везе детета са другим родитељем очувају, да се те везе не прекидају, односно да се мора учинити све како би се те везе обновиле увек када је то могуће. Одржавање природних веза се остварује у непосредном личном контакту. Посредством телефона и других средстава комуникације могу се размењивати информације и то је добродошло. Међутим, у томе се не исцрпљује право на одржавање личних односа. Оно подразумева лични непосредни контакт, у истовременом присуству у истом простору. Таквих су и дете и тужилац били лишени од ... године, опредељењем и ставом тужене, којој је старање о млт. детету поверено 2011. године.

Утврђене околности случаја представљају довољно упориште за закључак да се на страни тужене стекао разлог за потпуно лишење родитељског права над млт. ВВ. Потпуно лишење је неопходно да би се тужена онемогућила да креира непремостиву препреку за поновно успостављање односа између тужиоца и детета. Крајње озбиљна мера мешања државе Републике Србије у породични живот, као

што је мера лишења мајке свих права и дужности из садржине родитељског права, осим дужности да издржава млт. дете, не представља повреду права из чл. 8 Европске Конвенције о заштити људских права и основних слобода, јер тужена злоупотребљава своје родитељско право супротно забрани злоупотребе права из чл. 17 Конвенције. Судском одлуком се настоји заштити најбољи интерес заједничког млт. детета странака у складу са Конвенцијом о правима детета. Млт. ВВ не прети никаква опасност од боравка у родитељском дому у Србији, код туженог који је и мотивисан и способан да ваљано врши родитељско право и има услова за то, а као личност спреман је да поштује права детета и да сопствени интерес подреди интересу детета ком пажњу и животну енергију усмерава. На изнети закључак упућује држање туженог као родитеља који дете није запоставио ни током заједничког живота, ни током периода у ком је живео у ..., као ни од ... године када се вратио у Републику Србију, све време настојећи да у пуном капацитету оствари улогу коју треба да има као отац у животу и процесу формирања личности детета. Судска одлука мора бити у складу са највишим циљем, а то је афирмација права млт. детета и права некомпромитованог родитеља за вршење родитељских дужности на начин који ће одговарати добробити детета.

Услови тужиочевог живота у ..., значаја су лишени код чињеница да је дете и тада виђао закључно са ... године, да је оно код њега у ... боравило, да је и тужена имала увид у тужиочеве услове, да је управо из ... тужилац о свом трошку отпутовао и боравио у ... да би видео дете, а пре свега због чињенице да више не борави у ... већ да живи у ... и издржава се од свог рада. У истинитост изнетог, суд нема разлога да сумња. Исто као што не сумња у истинитост приказа тужене о вишем нивоу животног стандарда којим она и дете живе. Економско благостање и привикнутост детета на живот са мајком, немају предност у расправљању о лишењу родитељског права, кад други родитељ испуњава услове да самостално врши родитељско право. Тужиочева подобност за вршење родитељског права није компромитована. У овом поступку представљала је предмет детаљне пажње вештака и суда. Жалбеним наводима тужене под сумњу није доведена. Мишљења Центара за социјални рад Града Новог Сада и Града Ниша није било потребно прибављати у ситуацији исељења тужене са дететом у иностранство, као промене због које више немају значаја пређашњи услови живота и функционисања породичног живота. Тужена са дететом више не живи у Стручно мишљење о подобности и родитељским компетенцијама тужиоца суд је прибавио путем вештачења. Кад је дете недоступно, другој сврси не би могло послужити ни мишљење органа старатељства из Новог Сада. Поновљеним изношењем неприхватљивих изговора за ускраћивање да поступи по договореном кад је тужилац допутовао у ..., тужена не може оспорити разуман закључак првостепеног суда, нити овај суд навести на другачији закључак. Исто се односи и на њен оправдано под сумњу стављен предлог да сноси трошкове авионске карте и смештаја тужиоца да би он у иностранству виђао дете сваког месеца. Схватљива је мотивација наизглед галантне понуде тужене, али не и њена забринутост о пословању тужиоца. Према детету законску обавезу издржавања имају оба родитеља, свако према својим могућностима и ниједан без поштеде да у издржавању учествује. Погрешно је схватање жалитељке да због чињенице да је у

могућности да детету обезбеди најбоље животне и здравствене услове, у дететовом је најбољем интересу да са њом остане. Тачно је да је суд дужан да се руководи најбољим интересом детета кад одлучује у спору за лишење родитељског права (чл. 266 ст. 1 ПЗ). Управо са таквом оријентацијом је поступљено и то је већ образложено. Размотрени су и остали жалбени наводи који остају без одлучног утицаја.

Наводи одговора на жалбу нису имали утицаја на решавање о жалби. Захтев тужиоца за накнаду трошкова који нису били потребни за вођење парнице, је одбијен по овлашћењу суда да цени оправданост трошкова по чл. 154 ст. 1 ЗПП. Одговарајућа накнада трошкова је тужиоцу досуђена на терет тужене, одлуком првостепеног суда. Жалбом се не конкретизују разлози побијања те одлуке, коју овај суд као правилну прихвата, као и остале ставове првостепеног суда изнете у образложењу побијане пресуде, који се непотребно неће понављати у овој другостепеној одлуци.

О трошковима жалбеног поступка одлучено је на основу чл. 165 ст. 1 ЗПП применом чл. 390 ЗПП, на основу оцене да не постоје разлози жалбеног побијања као ни други разлози на које другостепени суд пази по службеној дужности, жалба је као неоснована одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Председник већа судија

Јелица Бојанић Керкез, с.р.

зто: